

"Стани богат"

Като че ли стана привично, дори традиционно в Пловдив да се провеждат шоу състезания, по подобие на известни телевизионни предавания. Осъществените преди време "Аз обичам България" и "Териториални войни" предизвикаха интереса както на пловдивските съюзни членове - участници и публика, така и на колеги от други съюзни организации в страната. Снежана Кирчева - човек с дългогодишен опит, реши да разшири тематичния обхват и инициира продуцирането на аналог на популярното и обичано предаване "Стани богат".

Състезанието се проведе на 21 октомври и бе посветено на приближаващия Ден на народните будители. Участваха три отбора от по пет души: от ТО "Марица" - Пловдив, ТО "Пулпудева" - Пловдив и ТО - Асеновград. Водещ на състезанието бе Ани Караиванова, сътрудник на Пловдивската регионална съюзна организация.

Тя разясни общите правила и технологията на игра. Капитаните на отборите - Кирил Дамянов на ТО "Марица", Красимир Касабов на ТО - Асеновград и Георги Генов на ТО "Пулпудева" - изтеглиха жребий за поредността на отговаряне на въпросите от съответния кръг. Игра се в три кръга, като състезателите от отговарящия отбор имаха право да се консултират помежду си, както и да ползват три жокера - елиминирани на два грешни от четирите тестови отговора, помощ от публиката (чрез гласуване) и помощ от приятел (предварително посочен човек от залата, на когото отборът би могъл да разчита).

Въпросите от първи кръг бяха елементарни и лесно познаваеми, и трите отбора се справиха безпроблемно. За въпросите от втори кръг вече се изискваха както логика, така и определени познания от различни области. Тук отборът на ТО "Марица" "закъса" с въпрос от физиката. Не му помогнаха и жокерите, и отпадна от играта.

В третия кръг, който избилстваше и с подвеждащи въпроси, изискващи по-задълбочени, понякога и специализирани познания, останаха да се състезават отборите на ТО "Пулпудева" и ТО - Асеновград. Първи "свали гарда" отборът на асеновградчани, като по този начин остана втори в класирането.

Отборът на пулпудевци се затрудни едва на последния въпрос, използваните жокери също не дадоха еднопосочен отговор. А този въпрос беше: "Кой е позирал на големия художник от чешки произход Иван (Ян) Мърквичка, при изобразяването на селянин с носия в емблематичната му картина "Ръченица"?". Между участниците в отбора възникна спор, жокерите не помогнаха твърдо и аргументирано, и капитанът даде неверен отговор. Но, независимо от това, отборът на ТО "Пулпудева" беше вече сам на "тепиха" и журито присъди победата на него.

Организаторите се бяха погрижили за малка почерпка след състезанието, за участниците бяха осигурени и парични награди от регионалната организация.

Георги ГЕНОВ **Велико Търново**

Палитра от есенни емоции

Така може да се определят събитията в картината от живота на Териториалната организация на слепите в град Велико Търново, случили се през двата есенни месеца на настоящата година.

Мисълта ни да изживеем всеки момент пълноценно, радостно и продуктивно, е мотивацията ни заедно да създаваме поводи, които да ни дават хубави преживявания и от които да оставаме с приятни емоционални спомени.

Ето събития от организационния ни живот и дейност, които споделяме с читателите на списанието с име, носещо светлина, и озаряващо с написаното в своите страници нашия вътрешен свят и духовност. В изпълнение на заложената в годишният ни план инициатива за активен отдих, в съчетание с естетика и познание, на 27 септември 2019 г. група от Териториалната организация на слепите във Велико Търново посети и разгледа парка на миниатюрите "Мини България" в града. Това е парков архитектурен комплекс с умалени копия на сгради и паметници на културата и историята, емблематични за страната ни, разположен на открит терен в крайната източна част на старата столица, над който покровителствено се издига Балдуиновата кула, непосредствено в подножието на хълма Царевец. В този парк туристите придобиват основни впечатления за обекти и места в страната ни, имащи национално значение, разхождайки се по алеи, обгърнати в зеленина. Незрящите посетители имат възможност да се докоснат до макетите и да придобият сетивно-образна представа за техните форми и архитектурни елементи.

Друг елемент от активния отдих в нашата организация са заниманията ни с тихи спортни дисциплини на закрито, което позволява в спокойна и сигурна обстановка, позната за присъстващите, да се реализира техният потенциал в игри, достъпни за незрящи и слабовиждащи хора.

На 5 октомври 2019 г. Териториална организация на слепите - Велико Търново проведе първия индивидуален турнир по домино в системата на ССБ. Състезанието беше интересно и много забавно за всички участници. В Клуба на пенсионера и инвалида (КПИ), където се проведе състезанието, всички места бяха заети от ентузиаста, стремящи се да се докажат в умението да побеждават в този спорт.

Победители в него станаха:

- на първо място - Иван Ангелов;
- на второ място - Валери Николов;
- на трето място - Румяна Карачорова.

Победителите в първите три призови места бяха наградени с медали, подsigурени от Община Велико Търново, и връчени от Калинка Широкова от партия "Българска демократична общност", която бе и основен спонсор на това спортно мероприятие.

"Опознай родината си, за да я обикнеш" е казал Алеко Константинов. По-хубаво и красиво от Родината няма. Божествената красота на природата, величието на историческото ни наследство, неповторимата атмосфера на нашите градове и душевността на българските хора те кара да я обикнеш истински. В тазгодишното издание на инициативата ни за културен туризъм, на 8 октомври 2019 г. група от ТО на слепите във Велико Търново участва в екскурзия до гр. Казанлък и неговите забележителности. Там посетихме и разгледахме Тракийската гробница, Историческия музей и Музея на розата. Кратко посещение направихме и в Клуба на слепите, където бяхме посрещнати най-сърдечно от председателката на Териториалната организация в гр. Казанлък - Донка Карагитлиева. Със свое стихотворение ни поздрави поетесата Донка Гатева.

В дейностите на нашата организация спортът е един от начините за социалното включване на хората със зрителни увреждания в обществото, чрез организиране и провеждане на спортни мероприятия с колективно участие и характер. Обогащването на разнообразието от спортове, достъпни за зрително затруднени лица, е мотив да адаптираме и въвеждаме в практиката допълнения към класическите дисциплини.

На 10 октомври 2019 г., в Клуба на пенсионера и инвалида в старопрестолния град, се проведе Втори индивидуален турнир по дартс.

В продължение на три часа - от 9 до 12 часа, в няколко тура състезателите доказваха своите умения, в емоционалната атмосфера на спортен ентузиазъм и стремеж към победа!

Резултати от крайното класиране:

- Победители при жените станаха:
 - на 1-во място - Теодора Обретенова;
 - на 2-ро място - Маргарита Симеонова;
 - на 3-то място - Елица Йосифова.
- При мъжете финалното класиране определи:

на 1-во място - Пенчо Василев;
на 2-ро място - Ненчо Обретенов;
на 3-то място - Иван Ангелов.

Медалите и грамотите на призовите тройки връчиха представителките на Лайънс клуба - Дешка Димитрова и Наска Тодорова.

Спонсор за провеждането на това мероприятие беше Лайънс клуб "Велико Търново - Царевец".

След състезанието бе организиран празничен обяд, в чест на турнира и победителите.

Следващото по значимост спортно събитие за месец октомври 2019 г. стана Индивидуален турнир по табла.

На 12.10.2019 г., в Клуба на пенсионера и инвалида, Териториалната организация на слепите проведе индивидуален турнир по табла. Състезанието приключи при следното крайно класиране:

- на първо място - Теодора Обретенова;
- на второ място - Ненчо Обретенов;
- на трето място - Димитър Станев.

Медалите и грамотите бяха връчени от Мариана Димитрова, уредник на клуба и представител на Община Велико Търново. Победителите в призовата тройка се класираха за участие в Регионалния турнир по табла, определен за провеждане седмица по-късно.

На 18.10.2019 г., в Клуба на инвалида на ул. "Краков" 8 А в гр. Велико Търново, се проведе Регионален турнир по спортна табла.

В него участваха отборите от Териториалните организации на:

- гр. Габрово;
- гр. Дряново;
- гр. Горна Оряховица;
- гр. Велико Търново.

Състезанието приключи при следното крайно класиране:

- първо място: ТО - Габрово;
- второ място: ТО - Дряново;
- трето място: ТО - Велико Търново.

Купите и финансирането на това мероприятие осигури Регионалната организация в гр. Габрово.

Ето така постигаме набелязаните цели:

- Оказване на непосредствен благотворен ефект върху психиката и физиката на незрящи и зрительно затруднени лица, участници в състезанията, чрез включването им в подготвителния тренировъчен процес и извеждането им от обичайната за състоянието на незрящите обездвижване, еднообразие, монотонност и изолация;
- Развиване и укрепване на волевите качества на личността и поощряване на самочувствието и мотивацията, за участие и в други форми на социална изява;
- Развиване на конкурентния дух чрез участието в самите състезания;
- Възпитаване у участниците на спортен дух, чрез прякото им участие в спортните мероприятия;
- Популяризиране на спорта за хора със зрителни увреждания сред обществото - като цяло и в частност сред незрящите и слабовиждащите;
- Осигуряване на поддръжката на спортната форма на тези, на които предстоят участия и в други турнири;
- Запознаване на членовете на организацията с различните възможности за спортуване за хора със зрителни увреждания.

Тези задачи изпълняваме с налична собствена и наета материална и техническа база за практикуване, вложени умения, ентузиазъм и лично време, за да бъдем полезни.

Всички описани събития са в чест на 40-годишния юбилей от създаването на Териториалната ни организация.

Пенчо ВАСИЛЕВ

На 23 октомври РО на ССБ - Русе, съвместно с ЦСРИН, организирахме еднодневна екскурзия до Плиска. В първата българска столица посетихме "Двора на буквите", уникален не само за България, но и за света културно-исторически комплекс. Създаден от арменец Карен Алексанян, той приканва хората от всички народности, използващи кирилската писменост, да се поклонят пред нейните основатели. След това се отправихме към Шуменското плато, за да разгледаме екопътеката с брайловите обозначения, но останахме разочаровани, защото пътеката беше неподдържана, а брайловите плочи - изпочупени.

МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ XI Генерална асамблея на Европейския съюз на слепите

От 27 до 31 октомври 2019 г. в Рим - Италия беше проведена 11-тата отчетно-изборна Генерална асамблея на Европейския съюз на слепите (ЕСС). Тя премина под надслов "Да не изоставим никого: ЕСС води към пълно включване чрез целите си за устойчиво развитие". В нея взе участие представител на Съюза на слепите в България (ССБ).

Форумът премина при следната програма:

1. Откриване на Генералната асамблея - водещ церемонията Волфганг Ангерман, председател на ЕСС. Приветствия поднесоха: Марио Барбуто, председател на Италианския съюз на слепите; Фредрик Шрьодер, председател на Световния съюз на слепите; Янис Вардакастанис, председател на Европейския форум на инвалидите; Ханс Уелинг, представител на ръководството на Международния съвет за образование на хората със зрителни увреждания; сър Колин Лоу, бивш председател на ЕСС и почетен председател на Кралския национален институт на слепите във Великобритания; Кики Нордстрьом, почетен председател на Световния и Европейския Съюз на слепите; Филип Шазал, ковчезник на ЕСС.
2. Приемане на работна програма - Волфганг Ангерман предложи дневния ред на Генералната асамблея и направи съобщения от името на комисиите по: акредитациите, решенията, преброяването и др.
3. Доклад на Комисията по акредитациите, представен от председателя Мария Киряку. В него беше съобщено, че в 11-тата отчетно-изборна Генерална асамблея на ЕСС участват 87 делегати от 34 държави, които, съгласно устава на организацията, имат право на 240 гласа. ССБ имаше право на 6 гласа. За председател на Комисията по резолюциите беше избран Родолфо Катани, а за председател на Комисията по изборите - Антоан Фоб, сътрудник в офиса на ЕСС в Париж.
4. Отчетен доклад за работата на Борда на ЕСС за изтеклия мандат - Волфганг Ангерман, председател на ЕСС.
5. Финансов отчет на ковчезника на ЕСС за периода 2015-2019 г., изнесен от Филип Шазал.

Ключови доклади и дебати:

6. Основна тема "Да не изоставим никого: ЕСС води към пълно включване чрез целите за устойчиво

развитие".

Докладчици: Хайдън Хамерсли - Европейски форум на инвалидите и Торкилд Олесен - председател на Датската асоциация на слепите.

7. Презентация на предложението за стратегическа ориентация на ръководството на ЕСС за периода 2019-2023 г. - Барбара Мартин Муньос, втори вицепрезидент на ЕСС, и Мокран Бусаид, директор на офиса на ЕСС в Париж.

8. Провеждане на дискусия по стратегическата ориентация на ръководството на ЕСС за периода 2019-2023 г.

9. Обсъждане на промени в Устава. Докладчик - Волфганг Ангерман, председател на ЕСС.

10. Доклад на Комисията по резолюциите.

11. Цел за устойчиво развитие №3 "Добро здраве и благоденствие" - водещ заседанието Ан Йонсон, член на Борда на ЕСС.

- Редки заболявания - докладчик Ванеса дос Реис Ферейра, директор на "Защита на пациентите - Европа" - Сантера Фармацевтикалс.

- Грижа за окото и здраве - докладчик Николас Ван Меле, финансов директор "Човешки ресурси и операции" - Мед Тех Европа.

12. Цел за устойчиво развитие № 4 "Качествено образование" - модератор Александър Неумивакин, първи вицепрезидент на ЕСС.

- "Препоръки към проект на ЕСС за преподаване на Брайл и грамотност, включващ и инициативата на ЛЕГО" - докладчик Джон Хейлбрун - Датска асоциация на слепите.

- "Маракешкото споразумение" - докладчик Антоан Фоб, отговорник по кампаниите към ЕСС.

- Достъпност в международната обмяна на студенти със зрителни увреждания – докладчик Франческа Сбианчи, ръководител на дейностите на младите лидери към ЕСС.

13. Цел за устойчиво развитие № 5 "Равнопоставеност на половете" - модератор Тина

Нуми-Сьодергрен - Шведска асоциация на слепите и слабовиждащите.

- Проект "ГИАР" - докладчици: Карин Хялмарсон - Шведска асоциация на слепите и слабовиждащите и Стефани Щайнбауер - "Международно сътрудничество" - Австрийска федерация на слепите.

14. Цел за устойчиво развитие № 8 "Прилична работа и икономически разтеж" - модератор Алберто Дуран Лопес, първи вицепрезидент по институционална координация, солидарност и външни връзки в ОНСЕ.

- Доклад по проучване, озаглавено "Ситуация на слепите и зрително затруднени лица при намирането на работа" - докладчици Беатрис Мартинес и Барбара Муньос - в Испания работят 8% от слепите, а 14 % търсят работа.

- Получена награда за 2018 г. за най-добра практика при трудовата заетост - докладчик Мартин О'Кейн, Служба за трудова заетост във Великобритания - въпроси и отговори.

15. Цел за устойчиво развитие № 9 "Индустрия, иновации и инфраструктура" - модератор Марио Барбуто, член на Борда на ЕСС.

- Интернет - възникващи технологически възможности и предизвикателства за хората с увреждания - докладчик Алехандро Моледо, координатор по политики за достъпност към Европейския форум на инвалидите.

- Гугъл Аксесибилити от А до Я - докладчик Лоренцо Каджиони - Гугъл Аксесибилити - Италия, проект "ДИВА".

- Проект "ПАСКАЛ" - въздействие върху слепите на свързаните и автоматизираните превозни средства - докладчик Гийом Гроние - Люксембургски институт за наука и технологии.

16. Цел за устойчиво развитие № 16 "Мир, справедливост и силни институции" - модератор Синан Тафай, член на Борда на ЕСС.

- Повишаване на осведомеността относно достъпното гласуване - докладчик Бенедикт Ван ден Бум - Германия.

- Достъпно гласуване в ЕС - докладчик Марта Стикингс, политически отговорник за политическо участие при Агенцията за фундаментални права към ЕС.

- Електронно гласуване в Естония - Якоб Росин - Естония.

- Достъпни избори - Холандският опит - Даан де Корт, Холандия - въпроси и отговори.

17. Цел за устойчиво развитие № 17 - "Партньорство за целите - последователност в работата

занапред" - Мокран Бусаид, директор на офиса на ЕСС в Париж.

Проведени избори:

11-тата Генерална асамблея на Европейския съюз на слепите избра ръководство на организацията за периода 2019-2023 г.:

Председател - Родолфо Катани - Италия;

Първи заместник-председател - Александър Неумивакин - Русия;

Втори заместник-председател - Барбара Мартин Муньос - Испания;

Генерален секретар - Мария Киряку - Кипър;

Ковчежник (касиер) - Филип Шазал - Франция.

Членове на Борда на ЕСС: Марио Барбуто - Италия, Емин Демирджи - Турция, Вацлав Полашек - Чехия, Мария Торстерсон - Швеция, Родриго Сантос - Португалия, Синан Тафай - Албания, Тути Мартине и Борис Ханаман - Германия.

Форумът избра и представители на ЕСС в Световния съюз на слепите: Волфганг Ангерман - Германия, Родриго Сантос - Португалия, Александър Неумивакин - Русия, Торкилд Олесен - Дания.

Определен беше и съставът на Комисията по номинациите - председател: Рудолф Волейник - Чехия, членове: Каролай Долтан - Швеция, Мария Сабатиасон - Исландия, Моника Льови - Естония, Ромунда Балчиконайте - Литва.

По време на Генералната асамблея бе проведено съпътстващо изложение на помощни технически средства за незрящи.

Васил ДОЛАПЧИЕВ,
председател на ССБ

Среща на незрящите от Балканите по проблемите на брайловата грамотност и достъпа до информация

От 11 до 14 ноември нашата страна бе домакин на международна среща, посветена на брайловата грамотност, медиите, новите технологии и развитието на аудио-книгите. Този форум се проведе в рамките на Балканския консултативен съвет на организациите на слепи и в него взеха участие 7 страни. Ние, представителите от България, и гостите ни от Албания, Молдова, Румъния, Северна Македония, Сърбия и Черна Гора се радвахме на топлото гостоприемство на Съюза на слепите в България, както и на отзивчивостта на целия персонал на хотелски комплекс "Поп Харитон" в Дряново, начело с управителя Мариана Иванова. Всяка от страните имаше по двама представители - участник и придружител. Като домакин Съюзът на слепите в България бе поел изцяло ГРИЖАТА за транспорта на гостите вътре в страната, както и пълната издръжка по техния престой.

След като председателят Васил Долапчиев откри събитието с кратко приветствие, участниците пристъпиха към обсъждане на предварително обявените теми. Срещата протичаше изцяло на английски език и започна с кратко представяне на всеки участник.

Албания бе представлявана от Ервин Муха - координатор по изработване на политики за хората с нарушено зрение в Тирана и специалист в областта на новите технологии, говорещите и електронните книги.

Молдова бе изпратила две свои представителки - Наталия Честруга и Олга Лева, специалисти в

Центъра по рехабилитация на слепи в Кишинев.

Черна Гора бе представлявана от Катерина Бигович, съветник по международните въпроси към Съюза на слепите в Черна Гора, и колегата ѝ Драгана Лазович, специалист от брайловата печатница.

Република Северна Македония бе представлявана от Коце Димов - технически специалист от Националната библиотека, където са разположени студиото за звукозапис и брайловата печатница.

От Румъния дойде Изабела Думитра - редактор на списанието на Румънския съюз на слепите, а също и преподавател по литература в едно от училищата за слепи деца.

Сърбия бе представлявана от Горан Печанац - редактор, отговорник по международните връзки и отговорник в сферата на информационните технологии към Съюза на слепите в Сърбия. Заедно с него тук бе Виолета Ванкович, която е администратор в библиотеката на Съюза на слепите. Тя също така извършва предпечатната подготовка на брайловите издания и книги.

От българска страна представители бяха Марина Петкова - редактор в списание "Зари" и Стоян Васев - ръководител звукозаписно студио на ССБ и системен администратор в Централно управление.

В този състав срещата бе изцяло между хора, силно заинтересовани и добре информирани по отношение на брайла, новите технологии, медиите и говорещите книги, както и за възможностите за подобряване на достъпа до информация на хората, лишени от зрение.

Първата тема, по която Димитрина Михайлова - редактор в списание "Зари" бе подготвила встъпителен доклад, бе: "Брайловата грамотност - традиции, настояще и бъдеще", с подтеми:

брайловата грамотност - начин за интелектуално самоусъвършенстване и брайловата грамотност сред младите хора.

След изчитането на доклада всеки от участниците в срещата се изказа по поставените теми.

Представителят на Албания сподели, че в страната му въвеждането и приспособяването на брайловата азбука към албанския език е станало, когато Синан Тафай поема председателството на Асоциацията на слепите. Именно той става инициатор за брайловото огромяване на незрящите албанци. С огромната помощ и финансова поддръжка от Италианския и Испанския съюзи на слепите, те постигат голям напредък в областта на брайловото писмо, благодарение на дарените книги и брайлови принтери.

Ервин Муха разказа, че в Албания има едно училище за слепи деца, което е изключително важно за получаване на първоначална брайлова грамотност и придобиване на множество умения, даващи на незрящия човек възможност за самостоятелност. Училището поема слепите деца до осми клас, след което Асоциацията на слепите ги подпомага всячески в по-нататъшното им обучение. Отделно от това, асоциацията предоставя курсове по обучение на брайл, както и участва в различни проекти, свързани с брайла. Благодарение на сътрудничеството с посолството на САЩ в Тирана, се изработват различни брошури на брайлов шрифт, както и менюта в ресторанти. Някои компании вече също проявяват интерес към отпечатването на свои материали на брайл. Към момента Албанският съюз на слепите разполага с повече от 1 500 отпечатани брайлови заглавия и над 3 000 говорещи книги. В Албания вече се смята, че брайлът има своето огромно значение за слепите хора и там не стои изборът - технологии или брайл като взаимноизключващи се. Затова, бидейки много млад човек, г-н Муха изрази мнението, че брайловата грамотност трябва да не отпада като част от задължителното обучение на слепите деца.

Наталия Честруга от Молдова разказа, че техният съюз издава едно брайлово списание, което, както и у нас, се разпространява чрез абонамент. Разбира се, там се отпечатват и брайлови книги и учебници, които се изпращат на читателите по пощата. Всички отпечатвани материали - списания, учебници и книги се правят паралелно, както на молдовски, така и на руски, тъй като там има голям брой общообразователни училища с преподаване на руски език. В брайловата печатница се печатат и други материали като административни документи - конституцията на страната и различни закони.

Интересна информация за нас бе, че преди и по време на избори, брайловата печатница изработва информационни материали, отнасящи се до изборите, както и специални шаблони, съдържащи имената на кандидатите и номерата на техните бюлетини, напечатани на брайл. Идеята е, когато шаблонът се наложи върху реалната избирателна бюлетина, срещу брайловото обозначение на кандидата да има празно квадратче, съвпадащо точно с мястото, където избирателят поставя отметката за обозначение на своя вот. Това дава възможност на незрящите избиратели, ако не сами да упражнят гласа си, то поне да контролират процеса. Подобна практика съществува от много години в САЩ и Канада.

Това е една отлична идея, която би могла да намери приложение у нас в бъдеще.

Освен центъра по рехабилитация на слепи, в Молдова съществува и училище за слепи деца, където те

се обучават на брайлова грамотност.

Катерина Бигович от Република Черна Гора предпочете да се концентрира повече върху настоящето и бъдещето на брайловата грамотност. Тя сподели, че в тяхната страна библиотеката за слепи и зрително увредени хора е обществена институция, която не се управлява от Съюза на слепите. Това, според нея, е една много значителна крачка напред, защото показва отношението и подкрепата на държавата към проблемите на незрящите хора. В Черна Гора всяка година се отбелязва Международния ден на брайловата грамотност – 3 януари, на който се организират множество различни събития за популяризирането и запознаването на света с нашата писменост. Започната е и работа по създаването на стандартизиране на брайловите символи, за което е сформирана специална комисия от представители на организациите на слепи и служители от министерството на образованието. Очаква се в рамките на следващата година правилата в общоприетите брайлови стандарти да се въведат.

В Черна Гора вече съществува действащ закон, задължаващ различните производители и търговци да поставят брайлови етикети върху стоките от търговската мрежа. Първоначално това е било задължително за всички течни препарати, а отскоро е добавен нов параграф, отнасящ се и до други стоки за бита. Този закон улеснява изключително много слепите хора, които живеят сами, но, за да могат да се възползват от това улеснение, те задължително трябва да са брайлово грамотни. В Черна Гора съществува и закон за защита от дискриминация, където има и раздел, касаещ хората с увреждания. Според този закон, всички обществени сгради и институции са задължени да поставят брайлови табели, съдържащи цялата информация, която е изписана на табелите с плосък печат.

Коце Димов от Македония ни запозна накратко с историята на брайловия печат в страната му, която доскоро бе част от бивша Югославия. Тогава всички брайлови издания са се печатали в Белград. След като Македония става независима държава през 1996 г., с помощта на Министерството на науката и образованието бива закупен първият брайлов принтер, за да се започне самостоятелно печатане. През 2000 г., с помощта на Френския съюз на слепите и чрез програмата "ФАР", брайловата печатница се сдобива с голяма, професионална печатаща брайлова преса, с капацитет 2000 страници за час. Сега в Македония има много брайлови принтери, затова Коце предпочете да се спре върху бъдещето.

Със закон производителите и вносителите на лекарства там са задължени да поставят брайлови надписи върху опаковките, както и за аудио-файлове с упътванията към лекарствата, които са достъпни на сайта на здравното министерство. Намеренията на Съюза на слепите са да се постигне надписването на брайл на колкото се може повече продукти и стоки.

Лично г-н Димов вижда бъдещето на брайловото писмо, приложимо най-вече в програмирането. В особена степен това е валидно за незрящите програмисти.

Изабела Думитра от Румъния започна с това, че брайловото писмо има чудесна история в страната им, още от времето на кралица Елизабет. Първото училище за слепи деца е основано през 1901 г. и носи нейното име. Освен огромния фонд от хиляди брайлови и аудио книги, Румънският съюз на слепите издава и брайлово списание, както и аудио-списание. В Румъния специалните училища за слепи деца сега са 7, а в брайловата печатница се изработват учебници и книги от различни жанрове. Както и във всяка друга страна, за румънските преподаватели е изключително важно да убедят незрящите деца и техните родители в необходимостта от изучаването на брайл, независимо от това колко и как ще го ползват в бъдеще.

По проблемите на брайловата грамотност в Сърбия говори Горан Печанац. Той започна с представяне на брайловата библиотека, която е и най-голямата на Балканите. В нея се съхраняват над 30 000 заглавия на брайл, което е повече от 50 000 тома. В последно време, след разпадането на Югославия, брайловото печатане е намаляло, защото републиките, добили самостоятелност, вече печатат отделно. Особено през последните няколко години, отпечатването на брайл е било на ръба на спирането. Печатали са се предимно учебници, но отскоро то започва отново да набира скорост. Понастоящем Съюзът на слепите отпечатва средно по две книги на месец, наред с учебниците. Там също се сътрудничи с вносители и производители на лекарства, както и с местните власти - за поставяне на табели на брайл и релефни карти на основни културни забележителности в столицата. Ежегодно библиотеката участва в панаира на книгата, като представя брайловата писменост на обществеността. През октомври тази година интересът към брайловото писмо е бил особено голям, а най-хубавото е, че любопитството е било разпалено най-вече у виждащите деца. На щанда на брайловата книга те са опитвали сами брайловото писане, а като подарък са получавали своя снимка с името си, написано на

брайл. Такъв тип приобщаване на най-младата част от обществото е много добро начало и една стабилна основа за успешно интегрирано обучение на слепите деца. Горан Печанац завърши изказването си с думите, че бъдещето на брайловото писмо е във взаимното допълване на брайловата грамотност и новите технологии, а не в съревнование между двете.

Като участник от българска страна, аз също споделих нашия опит в сферата на брайловото печатане, издателската дейност и обучението по брайл.

По време на последвалите дискусии всички участници бяха единодушни, че въпреки популярното напоследък схващане за неизбежната "кончина" на брайловото писмо, това не съответства на действителността. Да, интересът и употребата на брайл са намалели драстично, но брайловата азбука има и ще има винаги своето значимо място в живота на всеки незрящ човек. Установи се, че ситуацията с интегрираното обучение в страните ни е твърде сходна, защото напоследък това се превръща в световна тенденция, която обаче по-скоро вреди, отколкото да носи полза на децата, лишени от зрение.

Всички участници в срещата се обединихме около мнението, че интегрираното обучение трябва да е въпрос на осъзнат избор и че първоначалната брайлова грамотност и полезни умения би трябвало да се придобиват от слепите деца в специализираните училища. Колегата от Северна Македония сподели нещо наистина плашещо. По някакъв нов закон, от 2022 г. в страната им ще бъдат закрити всички специализирани училища, което по мнението на всички е пълна катастрофа. По наше мнение, не е този начинът за преминаване към интегрирано обучение на деца със специални потребности, защото лишаването от свободен избор поставя тези ученици в твърде труднопреодолима от всички гледни точки ситуация. Редовните училища за момента нямат чисто физическата и техническа подготовка да удовлетворят потребностите на тези деца и по този начин те ще трябва просто да оцеляват. Този процес на оцеляване неминуемо би довел до влошено и затормозено възприемане на учебния материал, а целта не е тази. Ето защо обединихме мненията си около становището за интеграция, но не хаотично и не на всяка цена.

Установи се, че по отношение на брайловите и говорещи периодични издания, нашата страна все още държи лидерската позиция по брой и тематично разнообразие.

На фона на нашите седем брайлови и пет говорещи списания, в Македония те са едно брайлово и две говорещи, в Сърбия брайловите списания са пет и две говорещи. Съюзът на слепите в Черна Гора издава едно говорещо списание, а други две брайлови списания се издават от други две организации на слепите там. Албанските слепи имат едно брайлово и едно говорещо списание, както и Румънският съюз, където също се издават едно брайлово и едно говорещо. В Молдова брайловото списание също е едно, но то излиза на руски и на румънски, както и говорещото списание, което има две езикови версии.

Следобед срещата продължи с втората тема – брайловото писмо в света на новите технологии.

Встъпителният доклад бе подготвен от Марина Петкова и основната теза в него бе именно, че брайлът живее в новите технологии, а новите технологии се разработват и чрез брайл.

От последвалата дискусия се наложиха добре известните изводи, че високотехнологичните брайлови устройства и приспособления са непостижимо скъпи за незрящите потребители от нашия регион, където няма финансова подкрепа от държавата. В света се разработват множество удобни и интересни джаджи, позволяващи и улесняващи брайлово грамотните ползватели. Самият факт, че при създаването на много високотехнологични устройства брайлът е вграден и присъства по един или друг начин в самата концепция на тези уреди, е доказателство, че нашата азбука и светът на високите технологии не са врагове. Във всяка от страните на тази среща брайловият принтер и брайловият дисплей отдавна не са нещо необичайно, т.е. и в това отношение, нещата навсякъде са доста сходни. Единствената надежда на всички е, че с разширяването на популярността на скъпите високотехнологични устройства, с времето и цената им ще се редуцира, така че и редовният частен незрящ ползвател да може да си ги позволи.

С този мажорен акорд приключи първият ден от нашата среща.

На втория ден - 13 ноември, който е и Световен ден на слепите, дискусиите продължиха с темата за говорещата книга, а по-точно - технология или естетично удоволствие е тя, както и споделихме опит за напредъка на записващите технологии и създаването на говорещи книги.

Встъпителният доклад по темата бе подготвен от Стоян Васев и демонстриран във вид на аудио-запис,

посредством форматиращата програма Балаболка и английския синтезатор от Майкрософт.

В днешното забързано ежедневие аудио-книгите добиват все по-голяма популярност не само сред хората, лишени от зрение. Много напълно виждащи хора предпочитат да ги слушат и така да добиват информация по време на шофиране, или друг вид дейности.

Г-н Муха разказа за голямото звукозаписно студио на Албанския съюз на слепите, където се записват книги и учебници. Към момента фондът от аудио-книги наброява повече от 5000 заглавия, записани с гласовете на актьори и доброволци. Незрящите в Албания се запознават с аудио-книгата значително по-късно от незрящите в останалите балкански страни. При тях тя се появява във втората половина на 90-те години на ХХ век. Тогава те за пръв път разбират какво е лентов магнетофон и касетофон. Това става благодарение на Италианския съюз на слепите. Много бързо говорещата книга в Албания се дигитализира, но проблемът с авторските права там все още е твърде голям, тъй като Договорът от Маракеш не е ратифициран от правителството. Понастоящем Съюзът на слепите е в процес на разговори по този проблем. Въпреки това, благодарение на различни проекти, вече е положено началото на електронна библиотека. Като положителна крачка по отношение на онлайн достъпността, Ервин отбеляза стремежа на държавната администрация за достъпност на уебсайтовете, където резултатите са осезаеми. Поради проблема с авторското право, обаче, всички налични ресурси от говорещи и електронни книги в Албания не са достъпни за потребителите онлайн.

Въпреки че не успяха да присъстват лично на срещата, колегите ни от Гръцкия съюз на слепите бяха подготвили кратка информация за положението с брайла, говорещата книга и достъпа до информация в тяхната страна.

Фоно-библиотеката в Гърция е основана през 1960 г., като първоначално е предоставяла на своите читатели в Гърция, а по-късно и в Кипър, книгите, записани на аудио-касети. Читателите се възползват от услугите на библиотеката напълно безплатно. Понастоящем съюзът разполага с модерно, добре оборудвано звукозаписно студио, разположено в Атина, а книгите се записват от професионални четци и актьори. Фондът на фоно-библиотеката съставлява повече от 10 000 заглавия и от него могат да се ползват и хора с други увреждания, възпрепятстващи четенето. Книгите са достъпни на носители като компакт-дискове или флаш-памет. Предоставяните книги не включват учебници, тъй като това е приоритет на образователния център за слепи. От миналата година книгите вече са достъпни и на специална онлайн платформа, съвместима както с персонален компютър, така и с мобилни устройства. Съюзът на слепите в Молдова предлага аудио-книги, записвани в студио, разположено в Центъра за рехабилитация на слепи. Различното там е, че в студиото, освен книги, се изработват и аудио-описания към филми, правени в Молдова. За да се подобри качеството на тези описания, редовно се провеждат срещи с незрящи ползватели и се взема предвид тяхното мнение. За разлика от България и други страни, в Молдова, паралелно с дисковете, все още са в оборот и аудио-касетите.

В Черна Гора книгите се предоставят, освен в mp3 формат, и в Дейзи, който у нас не е така широко разпространен. За черногорци този формат е също твърде нов, тъй като към момента те разполагат с около 80 заглавия. В звукозаписното студио книгите се записват от актьори и от доброволци, които изчитат учебници за студентите от различните факултети. Катерина сподели, че самите автори изразяват желание лично да прочитат своите книги, за да ги направят достъпни за незрящите хора. В Република Северна Македония книгите се записват свободно, с позволение от държавата и без претенции за авторските права. В последните години много частни студиа финансират записването на аудио-книги и ги предоставят на слепите хора. И там много автори изчитат собствените си книги в студиото на Съюза на слепите. На онлайн платформата, обаче, говорещите книги могат само да се слушат онлайн, но не и да се теглят. В последно време в Македония все по-голяма популярност добива и електронната книга.

Изабела от Румъния сподели, че относно говорещите книги и технологичните възможности, положението у тях е много добро. Тяхното студио е основано през 60-те години на ХХ век и в него работят професионални четци, но също и доброволци – актьори, журналисти и студенти. Книгите се записват във формат mp3 и количеството им се измерва с хиляди. Те са достъпни и онлайн.

В Сърбия нещата стоят по много подобен начин. И при тях книгите на магнитен носител са вече история, а авторите изпитват удоволствие да предоставят творбите си за ползване от незрящите хора. Като цяло, с изключение на Албания, проблемът с авторските права на практика не съществува. От една страна, за това способства ратифицирането на Договора от Маракеш, но когато стане дума за

книги за незрящи хора, в никоя от представените на тази среща страни не се е стигало до скандална ситуация.

Дискусията продължи на свободни теми. Обменихме опит в ползването на мобилни телефони и различни приложения за навигация, възпроизвеждане на аудио, социални мрежи и много други. Следобед посетихме етнографския комплекс Етъра, където гостите ни се запознаха с много български традиционни занаяти.

През тези дни се създадоха много нови контакти, обмени се полезна информация, видяхме кой какво е постигнал в страната си и се зародиха много хубави и ценни приятелства.

Марина ПЕТКОВА

XVII Международна конференция под мотото "Модерното образование и офталмологията връщат вярата в бъдещето"

Изложба за помощни технически средства за слепи "PEXA 2019", Варшава, Полша

От 20 до 24 октомври 2019 г. във Варшава, Полша, под патронажа на съпругата на президента, г-жа Агата Корнхаузер-Дуда, се проведе Международна конференция под мотото "Модерното образование и офталмологията връщат вярата в бъдещето" и 17-та изложба за помощни технически средства за слепи "PEXA 2019".

По покана на организаторите - фондация "Шанс за слепите и слабовиждащите" (Полша) и фирма "АЛТИКС" (Полша) - в организираните мероприятия взе участие двучленна делегация от ССБ в състав: Недялко Димов, председател на Технологичния съвет към УС на ССБ, и Кеворк Кабзамалян, експерт "Международна дейност" към организацията.

Конференцията беше проведена в сградата на Варшавския университет "Кардинал Стефан Визински", а изложбената част - разположена в Научен център "Коперник". В мероприятиято взеха участие представители на организации на слепите от: България, Беларус, Украйна, Русия, Грузия, Израел, Молдова, Египет, Румъния, Полша, Саудитска Арабия и Сърбия.

Конференцията откри Марек Калбарщик - председател на фондация "Шанс за слепите и слабовиждащите". Приветствия поднесоха: Агата Корнхаузер-Дуда - първа дама на Полша, Негово преосвещенство Станислав Джиконски - професор и ректор на Варшавския университет, Елжбета Рафалска - министър на труда, семейството и социалната политика, Томаш Пактва - директор на дирекция "Социални грижи и социални проекти" към кметството на Варшава.

На конференцията бяха изнесени доклади по следните теми:

20 години PEXA - Полша, обявяване на резултатите от конкурса "ИДОЛ 2019" и връчване на плакети на спечелилите - Марек Калбарщик.

Човешкото достойнство в контекста на трудни условия на живот - Негово преосвещенство Станислав Джиконски, професор и ректор на Варшавския университет.

Модерната медицина в услуга на възстановяването на зрението - проф. д-р Марек Рекас и д-р Агниешка Каминска.

Реално образование - училища и университети, добре подготвени за обучението на хора със зрителни увреждания - проф. д-р Марзена Заорска.

Град, достъпен за гражданите с увреждания - Томаш Кържизански - президент на фондация "Предизвикателство Европа".

Подкрепа за иновации в областта на намаленото зрение - Нати Бялисток-Коеен от Израел.
Образование и рехабилитация на слепите и хората с остатъчно зрение - проф. д-р Станислав Чробак, проф. д-р Ядвига Кужинска-Квапиц, проф. д-р Марзена Дичт, д-р Малгоржата Валкиевич-Крутак.
Съвременни изисквания за социалните институции и организации - д-р Нурит Нюстад-Ной (Израел), Малгоржата Випич - народен представител, Артур Позорек - представител на местната власт и Силвестър Перит - фондация "Шанс за слепите".
Ориентация и умения за придвижване, ползвайки ИТ технологии - Яцек Квапиц, Адам Йесинкиевич - Infinity Beacons, Хенрик Рзепка - Алтикс, Ян Гавлик - TONO Prasa.
Рехабилитация на слепи и слабовиждащи - проф. Анна Фиделус - заместник-ректор, д-р Марлена Килиан и д-р Агнйешка Рагулска от Варшавския университет.
Достъп до информация - компютри, смарт телефони, интернет и медия - Адам Пиетрасиевич - Министерство на дигиталните работи, Мариуш Тързекиакиевич - фондация "Катаринка" и Дария Злото-Боровска - Полска национална телевизия.
Достъпност до комунални услуги, транспорт, туризъм, култура и изкуства - проф. Томаш Вендланд и д-р Юлия Курек - Академия за изкуства в гр. Счечин, арх. Михаил Клопотовски - Технологичен университет Бялисток, Камил Ковалски - фондация "Интеграция" и Славомир Сейдлер - "Алтикс".

Конференцията прие резолюция за политиката за социално приобщаване на хората със зрителни увреждания, която беше изпратена до Полското правителство и Европейската комисия.
Паралелно със семинарната част беше организирана изложба под надслов "Свят на допира и звуците" и проведен "интеграционен пикник" в кампуса на Варшавския университет.
Освен представените помощно технически средства, бяха направени демонстрации на различни видове спорт за хора без зрение, изнесен концерт от слепи изпълнители и организирани демонстрации на филми с аудио описание.
В изложбата участваха следните фирми: "Алтикс" - Полша, "Блинд Шел" - Чехия, "Бокиаспорт" - Полша, "Браво" - Полша, "Долфин Компютър Аксес" - Великобритания, "ИнВю Медикъл" - Полша, "Комде-Деренда" - Германия, "Индекс - Брайл" - Швеция, "Оптелек" - Нидерландия, "Тонос" - Полша, "Стелер Текнолоджи" - Германия, "Б енд Б Медисън" - Полша, както и Университет за социални и хуманитарни науки, Университет "Кардинал Стефан Визински", Варшавски университет, Академия за специална педагогика, Полска академия на науките, Технологичен университет, Политехнически институт и няколко издателства за специализирана литература.

Васил ДОЛАПЧИЕВ,
председател на ССБ

Национално общо събрание на Сръбския съюз на слепите и презентация на помощно-техническото средство "умна ръкавица - АНОРА"

В периода 16-18 октомври 2019 г., в град Крагуевац беше проведено Националното общо събрание на Сръбския съюз на слепите (ССС). В рамките на форума се състоя демонстрация на създадено от сръбски специалисти помощно-техническо средство с работното название "умна ръкавица - АНОРА". Организаторите отправиха покана до Съюза на слепите в България (ССБ) да изпрати свои специалисти, които да се запознаят с иновативния продукт. Ръководството на сдружението ни командирова Недялко Димов - председател на Технологичния съвет към УС на ССБ и Кеворк Кабзамалян - експерт

"Международна дейност". Тяхната задача беше подробно да проучат характеристиките на помощно-техническото средство, практическото му приложение в живота и стойността.

Форумът премина при следния дневен ред:

Откриване на форума и приветствие от: Милан Стосич - председател на ССС и Недялко Димов - представител на ССБ;

2. Доклад за защита на правата на хората с увреждания - Родолюб Лазич, юрист;

Маракешкото споразумение и произтичащите от това промени в сръбското национално законодателство - Йелена Стоянович, зам.-председател на ССС;

Предложения по плана за приоритетни задачи и дейности за 2020 година - Бранка Бъркич, секретар на ССС;

Текущи съвместни задачи на ССС и локалните организации - Милан Стосич, председател на ССС.

За българската делегация най-голям интерес представляваше включената в дневния ред презентация на компанията "Анорис Технолоджи" с управител Игор Сузнийевич, създаде продукта "умна ръкавица - АНОРА". Това устройство е ергономично, многофункционално и може:

1. При придвижване на човека без зрение да покаже наличието на препятствие чрез учестяване на вибрации;

2. Да разпознава:

А) банкноти и вида валута;

Б) цветове.

3. Сигнализира при наличието на светлина;

4. Диктофон;

5. Паник бутон;

6. Връзка с мобилен телефон за получаване на информация за точно време и дата, и набиране на телефон 112.

Помощно-техническото средство позволява въвеждането на допълнителни 7 функции, които конструкторите ще заложат в следващи модели, според изискванията на ползвателите му.

Фирмата поема ангажимента да предложи устройството на пазара до края на м. февруари 2020 г., на цена около 380 евро в Сърбия.

Васил ДОЛАПЧИЕВ,
председател на ССБ

РЕКЛАМИРАЙТЕ ПРИ НАС Рекламна тарифа на списание "Зари"

Корици:

Втора корица (1 цвят) – 150 лева.

Втора корица (4 цвята) – 230 лева.

Трета корица (1 цвят) – 150 лева.

Трета корица (4 цвята) – 230 лева.

Четвърта корица (4 цвята) – 300 лева.

Вътрешни страници:

Цяла страница (1 цвят) – 100 лева.

Цяла страница (4 цвята) – 170 лева.
Половин страница (1 цвят) – 70 лева.
Половин страница (4 цвята) – 100 лева.
Четвърт страница (1 цвят) – 40 лева.
Четвърт страница (4 цвята) – 70 лева.
1/8 страница (1 цвят) – 25 лева.
1/8 страница (4 цвята) – 30 лева.
1/16 страница (1 цвят) – 15 лева.
1/16 страница (4 цвята) – 20 лева.

За фиксирано място – плюс 10%.

Цените са без ДДС

Отстъпки:

10% за 3 поредни реклами.
15% за 6 поредни реклами.
25% за 12 поредни реклами.

** Цените са при предоставен готов файл от страна на рекламодателя. За изработване на файл от предпечата на списание "Зари" цената е по допълнително договаряне.*

РЕПОРТАЖ Голямото брайлово четене и в града на седемте хълма

Ангел СОТИРОВ

На 5 ноември, малко след 11 часа, в конферентната зала на Културния дом на слепите - ул. "Ландос" 24, 11 незрящи от Пловдив и Асеновград четеха свои и чужди творения на релефно-точков (брайлов) шрифт, по случай 210 години от рождението на неговия създател Луи Брайл. Специално жури в състав: Керанка Милушева и Радка Димитрова - членове, и Стефан Стойчев - председател, оценяваше изразителността на четенето. Четящите трябваше сами да си изберат текста за четене. Журито и донякъде публиката, но най-вече председателят на Националното читалище на слепите "Луи Брайл 1928" Спас Карафезов, бяха силно впечатлени от текстовете и изпълнението на Снежка Кирчева, Стефка Стойчева и Петя Алексиева. Снежка представи Яворовото стихотворение "На Лора", Стефка - своето "Господин Интерес" и "Молитва" от Здравко Лекишев, а Петя - "Жена" на Блага Димитрова. Тримата получиха от председателя на журито Стефан Стойчев по една аудио-слушалка. Румяна Каменска ни зарадва със своята поетична творба "На Малкия принц", а Поля Янева ни разсмя с баснята на Стоян Михайловски "Бухал и светулка". Гюлфие Чобанова ни отведе при древногръцкия баснописец Езоп и неговата премъдра история "Орелът и лисицата". Иван Лазаров, след почти полувековна раздяла с брайловите текстове, след усилената замявка и с известни запъвания, се опита да презентира текст за поета Николай Лилиев. Късно ослепялата Ана Костова, самоограмотила се в четене и писане на брайл, предобедно ни поднесе готварска рецепта за суперсалата от пилешко месо. 81-годишният, най-възрастен участник Иван Шопов от Асеновград, представител също на категорията на самоограмотилите се, без никакви предварителни тренировки пробва да прочете кратък абзац от сп.

"Кръгозор", предоставено му щедро и безвъзмездно от Ангел Сотиров.

Тук, в Града на седемте хълма, завърши "Голямото брайлово четене" - интересен проект на Национално читалище на слепите "Луи Брайл 1928", финансиран от Агенцията за хората с увреждания. Преди това подобни четения са проведени, според легендата, от Спас Карафезов във Варна, Габрово и София. Той благодари на участниците и на организаторите на този странен конкурс, който бе без състезателен характер, а с хонорувано жури и премирани трима участници...

И може би важна информация за членовете на любимото читалище, най-вече за т. нар. карафезофоби. 85-годишният демократ Спас Карафезов на всеослушание огласи, че нямало да претендира за нов, десети председателски мандат на предстоящото читалищно събрание. И този път не на ужким, колкото и да е желан от неговите съекипници. Иначе щял да загуби каса шотландско уиски! Бил се обзаложил с няколко души за по 2 бутилки от това прекрасно питие, че този път няма да бъде лъжливото овчарче. Стигали му 27 години (7 президентски мандата) да спасява читалището... Наистина, през тази почти монархична времева дистанция г-н Карафезов си издигна 4 паметника: електронната библиотека, разширението на материалната база на читалището, асансьора и увеличение на персонала от двама на 17 души.

Ясно било, че не може да додрапа до рекордите по председателски стаж на Михаил Кърлин и експредседателя на СГБ Васил Панев. С една дума, нямало да шмекерува, сдавал от раз поста и се отдавал изцяло на прословутите си мемоари... Ееее, щял чат-пат да се мярва в любимото читалище, но вече в качеството си на почетен председател. Дай Боже, но надали - казват скептично антикарафезистите!

Всички участници в "Голямото брайлово четене" получиха диск с изпълнение на флейта от техния съсъдбеник Кирил Костов, почти 20-годишен щатен солист на БНР и дългогодишен председател на същото читалище. Участниците, техните придружители и асистентите в брайловата "надпревара" бяха почерпени с обилен обяд в близкия нощен клуб "Полинеро плейс".

Събитието се организира от регионалната организация на Съюза на слепите в България и Читалището на слепите. То показва недвусмислено, че интересът към брайловото писмо е все още сякаш доста жив, въпреки съвременните технологии.

Като слабост на организаторите можем да посочим отсъствието на електронни масмедии, които да отразят този удивителен празник. Припомням крилатата фраза, че едно събитие, ако не е медийно отразено, все едно, че не се е състояло. Друга, не по-малка слабост, бе оскъдната публика, ако не се броят самите брайлисти и техните придружители.

И в края на моя репортаж - трябва да поздравим съвсем искрено автора на уникалния проект "Голямото брайлово четене" Спас Карафезов, за нестихващата му креативност!!!

СПОРТ Световно първенство по шоудаун

Олбия, Италия
30.09 - 6.10.2019 г.

За първи път България участва на световно първенство по шоудаун. През миналата - 2018 г. имахме своя прощъпулник на континенталното първенство, което се проведе в Полша. Световното първенство се състоя край гр. Олбия на о. Сардиния, в луксозен хотелски комплекс, разположен сред природата. Главните организатори - Масимо Санапо (шефът на подкомитета по шоудаун в международната федерация) и Елена Сантини (международен съдия и обучител на съдии по шоудаун), както и всички

от организационния екип, се справиха блестящо с организирането и провеждането на това голямо събитие.

Участие взеха 29 дами и 44 господа от 17 държави. В отборната надпревара национални тимове имаше от 11 страни. Българите участваха с четирима шоудаунъри - Бехие Ахмед при жените и при мъжете - Христомир Пандов, Добромир Удрев и моя милост. По-добре е да не разказвам за мъжкото представяне, защото видяхме, че сме много далеч от добрите в тази игра. Наредихме се в долната част на класирането. Но ако някой отсрами България, то това е безспорно Бехие, която след като изби спортносценичната треска на европейското през миналата година, сега играеше много спокойно, самоуверено и показа истинската си шоудаун същност. Реализира 3 победи и се нареди на 16 място, което е успех за България. В отборното първенство имаме и своята първа победа. Постигнахме я срещу отбора на Южна Корея и така се наредихме на 10 място.

Проведохме сондажи за евентуално треньорско обучение у нас. Надявам се, че ще успеем да го осъществим, защото се вижда, че без подготвени треньори няма как да готвим и добри състезатели. В края на юни, в София проведохме обучение за съдии по шоудаун, а обучители бяха Масимо Санапо и Елена Сантини. Именно на това обучение г-н Санапо обяви, че България е спечелила домакинството на Европейското първенство по шоудаун през 2020 г. За това домакинство ние поставихме въпроса още през 2018 г., когато бяхме на европейското в Полша. След това поискахме разрешение от Министерството на младежта и спорта и такова ни беше дадено, после официално кандидатствахме и, за радост, България получи доверието на международната федерация да бъде следващият домакин на континенталното съревнование. Точните дати са 24-30 август 2020 г. Надявам се и вярвам, че отново ще обединим сили и ще бъдем отлични домакини, което се надявам, че ще доведе и до солиден тласък в развитието на родния шоудаун.

По покана на федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания", патрон на Европейското първенство по шоудаун в България през 2020 г. ще бъде президентът на Република България, г-н Румен Радев.

Това е знак, че и държавата подкрепя усилията за развитие на спорта сред хората със зрителни увреждания. Много ми се иска бизнесът, медиите, обществеността също да ни подкрепят, за да може България за пореден път да се представи на високо равнище.

Иван ЯНЕВ

Европейско първенство по голбал

Акуила, Италия
27.10. - 3.11.2019

България и този път успя да обезпечи участието си в Европейското първенство по голбал в група "Ц". Благодарение на субсидията от Министерството на младежта и спорта, предоставена на федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания", както и подкрепата на Съюза на слепите в България, нашият отбор имаше една добре структурирана годишна програма, която изцяло беше насочена и съобразена с континенталния шампионат.

Юнският голям международен турнир, организиран в Етрополе, участието на националите ни в Балканската лига, състояла се в Румъния в началото на август, за да се стигне до лагер-школата от 12 до 20 октомври в гр. Дряново. Благодарение на ССБ, Община Дряново и ММС, отборът имаше добри

условия и проведе отлична подготовка.

Тазгодишният национален отбор беше сформиран от Светлозар Дамянов от училището за ученици с нарушено зрение "Проф. д-р Иван Шишманов" във Варна, Станислав Йорданов, Ивайло Въртов, Веселин Кушнеренков и моя скромност. Бързам да уточня, че за мое огромно съжаление не успяхме да мотивираме повече ученици, които да бъдат включени в отбора и да могат да преминат медицинската класификация, която от година на година става все по-прецизна. На лагера дойде и Емриш Мемишев, ученик също от Варна, който оказа впечатляваща подкрепа на отбора, като се включи на пълни обороти, както в общофизическата подготовка, така и в голбалната. Благодарности за този младеж, който за съжаление няма право да се състезава в официални състезания, именно заради невъзможността да премине ситото на медицинската класификация.

На българския национален отбор, обаче, му е било писано да претърпи сериозна загуба, която се изрази в отпадането на един от основните състезатели, Ивайло Въртов – Йовко. Който след лагера постъпи в болница с двустранна бронхопневмония и получи категорична лекарска забрана за участие в европейското първенство. И така от дълбока резерва, каквато трябваше да бъде, се наложи да се включи наравно с останалите, защото при четирима голбалисти, треньорът Мартин Йорданов нямаше почти никакви възможности за изграждане на кой знае колко много тактики. Като преводач и асистент на мястото на Ивайло, с отбора отпътува Анита Димитрова, която редовно публикуваше материали във фейсбук страницата на Федерацията.

Пристигнахме в Акуила на 27 октомври вечерта. Чакаха ни за техническата конференция, защото се оказа, че почти нищо от това, което ни бяха пратили като предварителна информация, не беше останало по същия начин. На 28 октомври проведохме и официалната си тренировка. На 29 октомври двама от нашите състезатели - Веселин Кушнеренков и Светлозар Дамянов - преминаха през медицинска класификация и получиха Б2, съответно за 4 и 2 години.

Първият наш двубой се състоя на същия ден, срещу отбора на Словакия. Въпреки трудното начало за нас, понеже словаците дръпнаха с 2:0, в крайна сметка успяхме да спечелим мача с 15:8. На 30 октомври се изправихме срещу фаворита в нашата група, отбора на Черна Гора. Опитяхме се да се противопоставим, но регистрирахме загуба с 15:5. На 31 октомври имахме два мача. В първата среща трябваше да противодействаме на Румъния, където в последните години изградиха много добър отбор. И тази среща загубихме с 19:12. Досега румънците са губили от нас на големи форуми, но дойде време, когато и ние паднахме от тях. След това имахме сблъсък с домакините от Италия. Смятахме, че трябва да ги бием, но крайният резултат - 15:5 напълно ни опроверга, а ние не можехме да повярваме, че това се случва. Италианците бяха напълно преодолели отбор, но очевидно ние не успяхме да намерим начина, за да си вземем нашето. На 1 ноември трябваше да изиграем и последния си мач в групата.

Съперници ни бяха сънародниците на Хамлет. Този двубой можеше да ни отвори вратата към четвъртфиналите. Можеше, но отново не се получи. Регистрирахме загуба от Дания с 12:3.

Българският национален отбор беше подкрепян от родна агитка, пристигнала специално за европейското първенство. Това бяха приятели и семейства на част от състезателите. За тяхна радост, не пропуснаха мача със словаците и се насладиха на единствената родна победа.

До финала стигнаха отборите на Черна Гора и Словения. Изиграха страхотен финал тези два отбора. Словения водеше през цялото време, но черногорците не се предаваха. Треньорът на Черна Гора беше изгонен от залата и така положението им се утежни още повече, но до последния съдийски сигнал тимът на Черна Гора не се отказа и успя да докара резултата до 8:8. Следваха продължения, при които правилото за златния гол тежеше като дамоклев меч над словенци и черногорци. При това абсурдно правило няма по-добър или по-слаб отбор, там където е определящ, както и психиката, концентрацията и физическата издръжливост. Първото продължение свърши, изтъкулваше се и второто - и, когато всички очаквахме дузпите, бяха останали едва 19 секунди, топката беше при словенците, тогава техният треньор взе таймаут. Каза им, че това е техният последен удар и ако не успеят да вкарат, черногорците ще имат право на последен удар в продължението. Словенците и тактическият таймаут направиха необходимото, и с удара след прекъсването златният гол се оплете в мрежата на Черна Гора, което изстреля Словения на върха.

За този финал спокойно може да се каже, че беше изключителен.

Оформихме следното крайно класиране:

1. Словения;

2. Черна Гора;
3. Русия;
4. Унгария;
5. Румъния;
6. Италия;
7. Дания;
8. Холандия;
9. Франция;
10. България;
11. Словакия;
12. Хърватска.

Следващото европейско първенство в група "Ц" ще се проведе през пролетта на 2021 г. в Румъния. Дали България ще участва с обновен и свеж отбор, тепърва предстои да стане ясно. Ще бъдат положени усилия за привличането на младежи, които имат голбални качества, за да имаме възможност да се противопоставим по-сериозно на останалите държави от нашата черга. Вижда се, че голбалът на Балканите търпи разцвет. Имам предвид Черна Гора, Словения, Румъния. Новият треньор на българския национален отбор, Мартин Йорданов, е мотивиран и има голямо желание да работи за голбалната кауза. Надявам се и да има материал, с който да работи. Защото, ако няма поне 3-4 момчета, няма и как да искаме нещо по-различно от това, което се случи сега в Италия, в онази Италия преди 7 години, в Англия и пр.

Но успеем ли отново да привлечем няколко млади момчета, напълно постижимо е отново да изпитаме онези невероятни положителни емоции от Португалия преди 10 години, от Турция преди 12 години, от Дания преди 9 години.

Накрая нека да кажа, че италианците се справиха перфектно с организацията на европейското първенство. Откриването беше много помпозно. През цялото време разполагаха с множество доброволци и организационен екип, така че никой нямаше основание да се оплаква за каквото и да е. Самото първенство се проведе в спортната база на местния университет. Гала вечерята беше пищна и богата не само откъм храна и напитки, а и откъм музика и песни на живо.

Благодарности заслужават всички, които бяха част от делегацията, защото, въпреки тежките моменти, никой не си позволи да си изпусне нервите. Всички стискаха зъби и се окуражаваха един друг. За първи път в новата история на българския голбал, националният ни отбор е съставен от едва четирима състезатели. Такъв случай е имало през 1989 г., когато участваме на европейското първенство в Дания. Парадоксалното е, че дори и да имахме състезател, който да включим на мястото на разболелия се Ивайло, международната федерация не позволява смяна на състезател през последните 6 седмици преди съответното първенство. Това само по себе си е, меко казано, странно. Разбира се, че то трябва да се промени. Но дори и без тази пречка, ние нямахме ползнен ход, с който да противодействаме на ситуацията, което означава, че червените лампички, светещи за българския голбал, вече са повече от тези на коледна елха.

Иван ЯНЕВ